

значення для забезпечення точності фінансової звітності, оптимізації управління запасами та мінімізації ризиків. Внутрішній аудит може допомогти визначити ефективність процесів, виявити можливості для вдосконалення та розробити стратегічний підхід до управління запасами. Зокрема, він може сприяти більш точному розрахунку прибутку, раціональному бюджетуванню, виявленню інноваційних рішень в управлінні запасами та зменшенню витрат на зберігання та управління запасами. Такий комплексний підхід до внутрішнього аудиту запасів не лише підвищує операційну ефективність компанії, але й сприяє її стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

Інформаційні джерела

1. Гавриличенко Є.В. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/459>
2. Галустян А.В., Кононова О.Є. Організаційні аспекти та методика внутрішнього аудиту виробничих запасів підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Випуск 2(07). С. 269-274
3. Рагуліна І.І., Нижня А.С. Облік та внутрішній аудит запасів на підприємстві: сучасний аспект. Scientific community: interdisciplinary research. 2021. № 40. С. 180-188. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/issue/view/26-28.01.2021>

УДК 657.339.9

О.В. Яцюк, здоб. ступ. PhD (ДБТУ, Харків)

Т.А. Наумова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Участь вітчизняних підприємств в міжнародних економічних процесах уможливорює розширення ринків збуту, сприяє залученню інвестицій, використанню передових технологій та оптимізації витрат. З огляду на це дедалі більшої актуальності набуває проблематика ефективності і безпеки зовнішньоекономічної діяльності, що, своєю чергою, визначає доцільність проведення систематичного і детального аудиту всіх бізнес-процесів.

Аудит зовнішньоекономічної діяльності підприємства допомагає виявляти не лише можливі порушення у фінансовій та податковій сфері, але й потенційні можливості для підвищення ефективності та зменшення витрат. Організаційне забезпечення аудиту зовнішньоекономічної діяльності підприємства є невід'ємною частиною стратегії управління міжнародними операціями та забезпечення фінансової стабільності підприємства в умовах міжнародної конкуренції. Аудитори повинні забезпечити правильність і прозорість зовнішньоекономічних операцій, враховуючи специфіку міжнародного законодавства та економічних умов.

Як показали проведені дослідження [1; 2], зовнішньоекономічна діяльність підприємств включає різноманітні операції, зокрема такі як укладення міжнародних контрактів, валютні операції, митні платежі, податкові зобов'язання та інші специфічні фінансові угоди (рис. 1), що потребують особливої уваги з боку аудиторів. Тому організація ефективного аудиту в цій сфері має стратегічне значення для забезпечення фінансової прозорості, відповідності вимогам міжнародного законодавства та зменшення ризиків для підприємства.

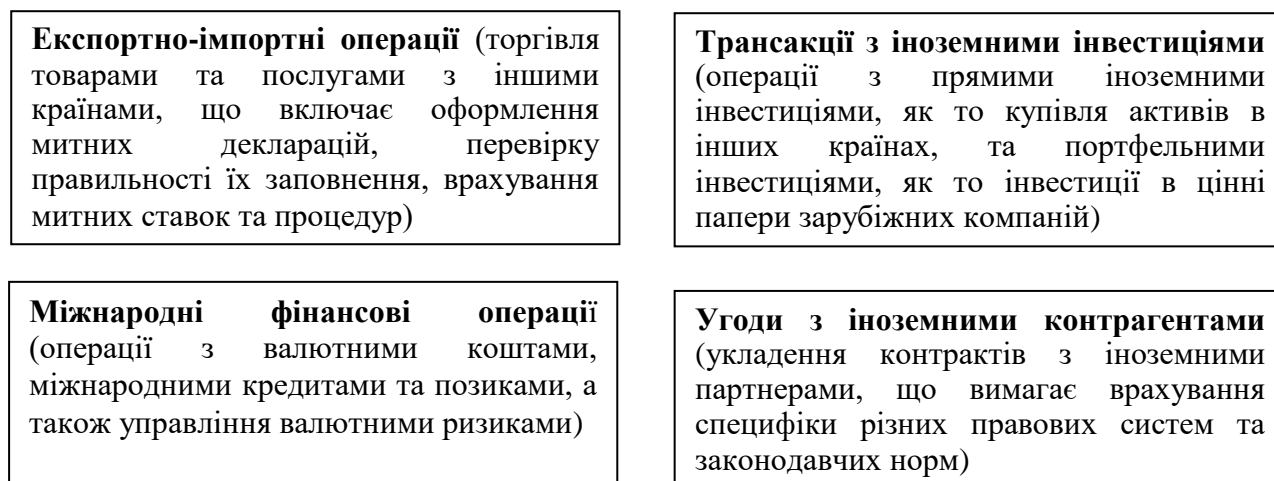

Рисунок 1 – Складові зовнішньоекономічної діяльності підприємства

З огляду на визначені операції, основними завданнями аудиту зовнішньоекономічної діяльності є:

– перевірка правильності відображення зовнішньоекономічних операцій у бухгалтерії, що передбачає перевірку аудитором того, чи правильно підприємство веде облік міжнародних операцій відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) або національних стандартів, зокрема облік валютних операцій, митних платежів, витрат на транспортування та страхування;

– оцінка виконання умов контрактів, що передбачає перевірку аудитором того, чи були виконані умови зовнішньоекономічних договорів, чи було виконано узгоджені терміни поставок товарів або надання послуг, а також перевірку відповідності умов контрактів щодо цін, умов оплати та гарантій;

– оцінка податкових ризиків, що передбачає перевірку аудитором того, чи правильно проводиться нарахування та сплата податків (ПДВ, митні збори, податки на прибуток тощо) у зв'язку з міжнародними операціями, чи не було порушено податкові правила, що може призвести до штрафів чи податкових перевірок.

Ефективність реалізації визначених завдань в межах аудиторської перевірки визначається відповідним рівнем організаційного забезпечення аудиту зовнішньоекономічної діяльності. Ключовими компонентами останнього є:

– правове регулювання: забезпечення відповідності діяльності підприємства вимогам національного та міжнародного законодавства, зокрема щодо митного регулювання, валютного контролю, податкового обліку та стандартів фінансової звітності;

– методичне забезпечення: розробка методик та стандартів для проведення аудиту ЗЕД, що охоплюють процедури перевірки зовнішньоекономічних операцій, аналізу ризиків, обліку валютних операцій і складання фінансових звітів;

– кадрове забезпечення: залучення кваліфікованих фахівців з аудиту та зовнішньоекономічної діяльності, здатних проводити аудит у відповідності до міжнародних стандартів і маючих досвід роботи в цій сфері, зокрема фахівців з міжнародних фінансів та обліку аудиторів, які спеціалізуються на міжнародному праві та володіють знаннями податкових законів різних країн;

– інформаційне забезпечення: використання сучасних інформаційних технологій, що дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу інформації щодо зовнішньоекономічних операцій, отримання доступу до спеціалізованих баз даних, статистичних матеріалів та нормативно-правової інформації, а також програмних засобів для аналізу ризиків, таких як програмне забезпечення для відслідковування міжнародних платежів, митних платежів, податкових зобов'язань, що дозволяє знизити ймовірність помилок або порушень;

– контрольні-аналітичні процедури: організація контролю за дотриманням вимог до зовнішньоекономічної діяльності, включаючи моніторинг міжнародних угод, перевірку податкових і митних зобов'язань, контроль за валютними операціями та оцінку ризиків;

– документаційне забезпечення: систематизація та зберігання всієї документації, що стосується зовнішньоекономічних операцій, а також аудиторських висновків і рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Визначені ключові компоненти організації та ефективного проведення аудиту зовнішньоекономічної діяльності, на тлі існуючих проблем і викликів (табл. 1), дозволять забезпечити відповідність міжнародним стандартам і мінімізувати ризики зовнішньоекономічних операцій підприємства.

На завершення зазначимо, що організаційне забезпечення аудиту зовнішньоекономічної діяльності підприємства є важливим елементом ефективного управління ризиками та оптимізації фінансових процесів. Підприємства повинні впроваджувати внутрішні процедури та політики контролю за зовнішньоекономічними операціями і зовнішніми ризиками, які включають перевірку контрактів, валютних операцій, взаєморозрахунків з іноземними контрагентами. Аудитори мають забезпечити правильність і прозорість зовнішньоекономічних операцій, враховуючи специфіку міжнародного законодавства та економічних умов. Важливим аспектом є розвиток технологій, що сприяють більш ефективному і точному моніторингу цих операцій.

Таблиця 1 – Проблеми, виклики та перспективи розвитку організаційного забезпечення аудиту зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Проблеми та виклики	Перспективи розвитку
<p>Часті зміни в міжнародному та національному законодавстві, що ускладнює процес аудиту та потребує постійного оновлення знань.</p> <p>Швидкоплинні зміни умов на міжнародних фінансових ринках, що вимагає від аудиторів постійного аналізу та адаптації до нових економічних реалій.</p> <p>Труднощі в контролі за міжнародними фінансовими потоками через використання різних валютних систем та платіжних механізмів, що ускладнюють перевірку правильності відображення фінансових операцій в бухгалтерії.</p>	<p>Поглиблення співпраці та розвиток партнерства з міжнародними аудиторськими компаніями для обміну досвідом і впровадження новітніх практик у сфері аудиту міжнародних операцій.</p> <p>Впровадження новітніх технологій та автоматизованих систем для моніторингу фінансових потоків, валютних операцій, митних платежів що значно полегшить контроль за зовнішньоекономічними операціями.</p>

Інформаційні джерела

1. Кащена Н. Б., Наумова Т. А., Кашперська А. І. Аудит: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Видання доповнене та перероблене; за ред. Т. А. Наумова, А. І. Кашперська. Харків: ДБТУ, 2023. 259 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/42690>

Kashchena N., Kovalevska N., Nesterenko I. Organizational and methodological aspects of audit of integrated reporting of enterprise. *Zeszyty naukowe wyższej szkoły technicznej w Katowicach*. 2022. No. 14. P. 153–164. DOI: <https://doi.org/10.54264/0040>